

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (11)

Datum
2025-01-13

Diarienummer
8783-2024
Ju2024/02070

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.nm@regeringskansliet.se

Yttrande om betänkandet "Mottagandelagen - En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande" (SOU 2024:68), Ju2024/02070.

Er beteckning: Ju2024/02070

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar att regelverket för asylsökande ses över och att den nya lagen åtgärdar otydligheter och brister i den nuvarande lagstiftningen. Däremot avstyrker Länsstyrelsen vissa av förslagen som innebär inskränkningar av asylsökandes rättigheter. Länsstyrelsen bedömer att särskilt rätten att röra sig fritt och välja bosättningsort, rätten till privat- och familjeliv samt rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och en lämplig bostad kan komma att påverkas.

Länsstyrelsen **avstyrker förslagen om områdesbegränsningen av asylsökandes rörelsefrihet under asylprocessen**. Länsstyrelsen anser att detta är en onödig och oproportionerlig inskränkning av individens rörelsefrihet. **Länsstyrelsen avstyrker att möjligheten att bevilja AT-UND ska begränsas**. Asylsökande bör få behålla rätten att arbeta i syfte att motverka passivisering och främja en eventuell etablering. Länsstyrelsen bedömer inte att förslagen är förenliga med den svenska arbetspolitiska inriktningen att främja individens tillgänglighet till arbetsmarknaden och i största möjliga mån bidra genom att arbeta. I förhållande till detta lyfter Länsstyrelsen även att systemet med spårbyte bör *ses över för att åtgärda brister i systemet som en första åtgärd*, framför att avskaffa möjligheten.

I slutbetänkandet **saknas barnkonsekvensanalys** för hur förslagen påverkar barn. Barnkonventionen definierar alla under 18 år och genomgående bör det beaktas att barn ska ges särskilt skydd och inte behandlas som vuxna, vilket Länsstyrelsen anser bör beaktas i de förslag där utredningen föreslår en 16-årsgräns.

4. Vilka som omfattas av lagen

Länsstyrelsen tillstyrker överlag förslagen i kapitel 4 om vilka individer som ska omfattas av lagen. Att personer med *lagakraftvunnet avslagsbeslut ska*

omfattas av mottagandelagen fram till dess att de lämnar landet förtydligar Migrationsverkets ansvar även efter ett utvisningsbeslut. Länsstyrelsen stödjer även att *folkbokföringen ska utgöra en tydlig slutpunkt* för mottagandelagens tillämpning, vilket gör det enklare för både enskilda och andra aktörer att förhålla sig till. Dessutom stödjer Länsstyrelsen förslaget om att *utskrivna individer ska kunna omfattas av mottagandelagen på nytt*. Länsstyrelsen vill dock framhålla att barnkonventionen definierar alla under 18 år som barn och bedömer att *barn bör undantas från de föreslagna restriktionerna och kontrollerna*.

Gällande 4.3.1, där förslaget är att asylsökande ska bo på asylboende för att få dagersättning och särskilt bidrag, lyfter Länsstyrelsen fram att integrationspolitiken syftar till att utrikesfödda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Länsstyrelsen ser en risk med att *utebliven dagersättning för de som bor i eget boende kan leda till ökade klyftor, både mellan kvinnor och män samt mellan inrikes och utrikesfödda*.

5. Åtgärder för ett ordnat mottagande

5.2 Asylsökandes närvaro på asylboendena ska kontrolleras

Länsstyrelsen anser inte att alla bör omfattas av närvarokontroller.

Länsstyrelsen föreslår att närvarokontroll på asylboenden kan vara en åtgärd för de asylsökande som åsidosätter sin skyldighet att bidra till sin prövning, exempelvis genom att inte närvara vid relevanta möten och prövningstillfällen eller genom att inte bidra till en snabb, effektiv och ändamålsenlig behandling av sin ansökan. Därmed behöver inte alla asylsökande omfattas av närvarokontroll. Det bör tydligt framgå vilka skyldigheter som ska efterlevas för att bedömningen ska vara likvärdig mellan individer.

Om någon typ av närvarokontroll införs önskar Länsstyrelsen förtydligande om *vad som händer om den föreslagna närvarokontrollen missköts*, men individen ändå bedöms bo på boendet.

Länsstyrelsen påpekar att våld och otrygghet är vanligt förekommande på asylboenden. Ett sätt att både öka insynen i att asylsökande bor på boenden och *förbättra tryggheten är att ha personal som arbetar relationsskapande och bygger tillit hos de boende*. Detta bedöms kunna ge en bättre överblick såväl som att kunna möta behov hos de boende.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att barn över 16 år ska omfattas av närvarokontroller. Utredningen redogör för de negativa effekterna av

närvarokontroller på barn, men har inte genomfört en fullständig barnkonsekvensanalys. Alla barn, även de mellan 16 och 18 år, bör ges möjlighet till en normal tillvaro på asylboendet, vilket innebär att de inte bör omfattas av sådana kontroller. Enligt Barnkonventionen ska barn under 18 år ges särskilt skydd och inte behandlas som vuxna. Närvarokontroller inskränker barns rätt till fritid, lek och socialt umgänge, vilket är avgörande för deras psykosociala utveckling.

5.3 Asylsökande ska vistas inom ett begränsat område
Länsstyrelsen avstyrker förslaget om geografisk områdesbegränsning av asylsökandes rörelsefrihet under den tid de omfattas av mottagandelagen.
Länsstyrelsen bedömer inskränkningen som oskälig och långtgående i förhållande till den fria rörligheten, integriteten och mål exempelvis om att fler ska bo på asylboenden och att prövningen ska vara effektiv och ändamålsenlig. Länsstyrelsen stödjer dock argument som anges för områdesbegränsningen, nämligen att den asylsökande ska få och ta till sig information om sin prövning, närvara vid relevanta möten och prövningstillfällen samt bidra till en snabb, effektiv och ändamålsenlig behandling av sin ansökan. Det bör ställas krav på att den asylsökande bidrar till detta, men områdesbegränsningen i sig uppnår inte dessa mål.

Ett ytterligare argument för att områdesbegränsningen missar målet är dess *godtycklighet*. I norra Sverige är avstånden inom länet ofta mycket stora, och kollektivtrafiken kan vara begränsad. Dessutom kan geografiskt mindre län eller län där asylboenden ligger nära länsgränsen försvåra rörelse mellan län, vilket förstärker godtyckligheten i förslaget. I vissa fall kan avstånden inom ett län vara betydligt längre eller ha längre restider än mellan län, beroende på var de asylsökande är placerade.

Förslaget om geografiska begränsningar riskerar att hindra målet av fler ska bo på asylboenden och kan därmed vara *kontraproduktivt*. Länsstyrelsen förespråkar i stället förebyggande åtgärder i både den fysiska och psykosociala miljön för att öka andelen asylsökande i boenden, då dessa åtgärder bedöms vara mer effektiva än sanktioner. Utredningen har inte haft i uppdrag att uttala sig om utformningen av asylboenden, utan detta uppdrag har tilldelats *Migrationsverket (Ju2024/00608 & GD/09/2024)*. Det är dock viktigt att notera att de förslag som presenteras i denna utredning är *avhängigt Migrationsverkets pågående uppdrag*. Länsstyrelsen förordar regionalt anpassade boendelösningar där dialog bör föras gällande planering och utformning med exempelvis Länsstyrelsen, kommuner och civila samhället och att *kollektiva boenden för asylsökande bör undvikas* i största möjliga mån och särskilt för barn. Länsstyrelsen vill påpeka att antagandet i betänkandet om att asylboenden ska väljas framför eget boende förutsätter att asylboendena är

attraktiva. Om de framtida asylboendena inte blir trygga och välfungerande platser kommer incitamenten att välja eget boende fortfarande vara starka. *Insatser bör i stället åtgärda de bakomliggande orsakerna till att asylboenden ofta väljs bort, snarare än att göra egenbosättning mer ekonomiskt och socialt utsatt.* Flera andra länder har inte samma inskränkningar, och begränsning av rörelsefriheten är ovanlig i Sverige, där den tidigare främst använts i brottsförebyggande syfte. En sådan långtgående inskränkning kan upplevas som ett starkt hinder för att välja asylboende.

Den föreslagna områdesbegränsningen bedöms även leda till ökade byråkratiska hinder och försvåra för enskilda, utan att uppnå det avsedda syftet att skapa "ordning och reda" i bedömningen av var asylsökande vistas.

Länsstyrelsen anser också att muntliga tillståndsbeslut för att vara frånvarande från närvarokontrollerna kan *riskera att vara rättsosäkra*, eftersom det kan få stora konsekvenser för individen om beslutet inte kan bevisas för den enskilde.

Om länsbegränsning ändå införs, lyfter Länsstyrelsen fram att den bör tillämpas utifrån *individuella bedömningar*, exempelvis vid risk för hot mot allmän ordning eller vid avvikanderisk. Om länsbegränsning införs bör den kunna *lättas upp om prövningen drar ut på tiden*.

5.4 Migrationsverket ska i vissa situationer kunna fatta individuella beslut om boendeskyldighet och anmälningsskyldighet

Länsstyrelsen tillstyrker att barn inte ska omfattas av anmälningsskyldighet (5.4.6), men vill framhålla att asylsökande i åldern 16 till 18 år även enligt svensk lagstiftning räknas som barn och därför inte bör omfattas av anmälningsskyldighet.

5.5 Dagersättningen ska sättas ned om den asylsökande vistas utanför det län där asylboendet är beläget eller åsidosätter en individuell anmälningsskyldighet

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att dagersättningen ska sättas ned om en asylsökande vistas utanför det län där asylboendet är beläget. Detta med hänvisning till att Länsstyrelsen avstyrker förslaget om områdesbegränsning i sin helhet. Se vidare under synpunkterna under förslaget 5.3. för utveckling av argumenten.

5.7 Undantag från skyldigheterna i enskilda fall

5.7.1 Barn

Länsstyrelsen avstyrker att barns dagersättning ska kunna sättas ned, särskilt om orsaken är beslut fattade av vuxna som barnet inte kunnat påverka. Detta kan vara fallet om barnet påträffas utanför den geografiska områdesbegränsningen i förälders sällskap.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att skyldigheten att vistas inom det län där asylboendet är beläget ska gälla även för barn. Skälet att "det skulle framstå som *märkligt* om yngre barn vistas i områden där föräldrarna inte har rätt att vara" bedöms inte vara tillräckligt för att inskränka barnets rörelsefrihet. Barnet kan exempelvis ha vänner, fritidsaktiviteter eller släktingar i andra län. Även om utredningen betonar vikten av miljöombyte, möjligheten att besöka släktingar och rekreation, bedömer Länsstyrelsen att förslaget kan skapa onödiga hinder, restriktioner och ökad administration istället för att möjliggöra dessa aktiviteter.

7. Åtgärder för ett effektivt återvändande

7.2. Personer med avlägsnandebeslut ska anmäla sig på asylboendet

Länsstyrelsen tillstyrker att barn inte ska omfattas av anmälningskyldighet men vill betona att asylsökande i åldern 16 till 18 år också är barn enligt svensk lagstiftning och bör därmed inte omfattas av anmälningskyldighet.

8. Bistånd enligt lagen och möjlighet att arbeta

8.1 Förmåner som skulle kunna utgå enligt mottagandelagen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget 8.1.3 om att införa en övergångsersättning för personer som beviljats uppehållstillstånd och skrivs ut från

Migrationsverkets mottagningssystem. Länsstyrelsen anser dock att den föreslagna ersättningsnivån är *otillräcklig för att täcka de initiala kostnader en person har under sin första månad i en kommun*. Den föreslagna nivån motsvarar nuvarande etableringsersättning, som redan idag inte räcker för att göra en person självförsörjande. En övergångsersättning måste spegla de faktiska kostnader en nyanländ person har. Etableringsersättningen har inte höjts sedan 2010, vilket innebär att majoriteten av de nyanlända som får ersättningen behöver kompletterande försörjningsstöd från kommunen. Utredningen anger att syftet med övergångsersättningen är att förhindra att asylsökande som beviljats uppehållstillstånd behöver söka försörjningsstöd under sin första tid i kommunen. Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna ersättningsnivån är för låg för att uppnå detta syfte. Länsstyrelsen delar inte utredningens bedömning att kommunerna ska fråntas möjligheten att få ersättning för initialt ekonomiskt bistånd. Kommunerna har andra initiala

kostnader utöver försörjningsstödet, och hänsyn behöver tas till de samlade effekterna av mottagandelagen.

8.3 Minimivåer enligt EU-rätten

8.3.3 Överväganden om ekonomiskt bidrag enligt mottagandelagen

Dagersättningen ska täcka en större del av de grundläggande behoven Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att dagsättningen ska baseras på en procentsats av riksnormen för försörjningsstöd. Vi anser att utredningen saknar en tydlig motivering för hur ett sådant förfarande kan anses renodla utformningen och förenkla tillämpningen av de ekonomiska bidragen, vilket anges som syftet med förslaget. Riksnormen för försörjningsstödet ligger på existensminimum, och enligt EU:s mottagandedirektiv bör mottagningsvillkoren vara tillräckliga för att säkerställa en värdig levnadsstandard och jämförbara levnadsvillkor i alla medlemsstater.

8.3.5 Överväganden om undantag från kravet på arbetstillstånd

Tillträde till arbetsmarknaden först efter en viss tid i Sverige

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att asylsökande ska ges tillträde till arbetsmarknaden först efter en viss tid i Sverige, som ett villkor för AT-UND.

Vi bedömer vi att förslaget riskerar att leda till att fler söker arbete utan tillstånd, vilket innebär ökad utsatthet och risk för exploatering, särskilt tillsammans med en fortsatt låg dagsättning. Förslaget kan även försämra förutsättningarna för integration för de som beviljas uppehållstillstånd. Det är av stor vikt att motverka passivisering även för dem som är i asylprocessen, och att ge dem möjlighet att tillhöra ett sammanhang och bidra medan deras ansökan prövas. För utrikesfödda kvinnor, som redan står långt från arbetsmarknaden, kommer dessa förslag inte att underlätta deras etablering.

Länsstyrelsen betonar att Västerbotten, och andra län i norr, har ett stort behov av arbetskraft, där varje individ är viktig. Att begränsa AT-UND och var asylsökande får arbeta utgör ett hinder för kompetensförsörjning och etablering för de som beviljas uppehållstillstånd samt motverka passivisering under prövning för alla.

I förhållande till detta vill Länsstyrelsen även lyfta fram förslaget om att avskaffa spårbyte, som återfinns i SOU 2024:15 *Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. och Lagrådsremiss Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. Länsstyrelsen bedömer i första hand att möjligheten till spårbyte bör vara kvar, men att den bör ses över för att åtgärda eventuella brister i systemet som en första åtgärd.* Riksrevisionen har granskat systemet med spårbyte och konstaterat att det finns flera risker för att systemet utnyttjas, men också att det inte har följts upp sedan det infördes. Direktivet för SOU 2024:15 var tydligt med att

avskaffa spårbyte genom att analysera och ta ställning till hur systemet med s.k. spårbyte kan avskaffas samt lämna nödvändiga författningsförslag. Utredningens uppdrag omfattade inte en genomlysning av hur systemet med spårbyte fungerar eller att ta fram författningsförslag för att åtgärda eventuella brister med systemet, utan endast att ta fram förslag på hur systemet ska avskaffas. Länsstyrelsen förordar därför att systemet ses över i första hand, så att individer kan ha rätt att stanna baserat på att de bidrar till arbetskraften – vilket är särskilt betydelsefullt i vårt län.

8.5 Boende för personer som omfattas av mottagandelagen efter anvisning enligt bosättningslagen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att kommunerna ska få statlig ersättning för de boendekostnader som uppstår under perioden en person som anvisats till en kommun fortsatt omfattas av Mottagandelagen.

Länsstyrelsen vill dock framföra vikten av att den statliga ersättningen ersätter de faktiska kostnaderna som kommunen har för boendet och inte genom en schabloniserad ersättning. Kostnaden för en bostad varierar beroende på kommun och en ordning med en schabloniserad ersättning riskerar att innebära att vissa kommuner inte får ersättning för sina faktiska kostnader.

9. Lagens förhållande till socialtjänstlagen

9.2 Överväganden och förslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen i avsnitt 9.2.5 om att den kompetens som finns hos kommunerna bör tas tillvara.

Utredningen understryker också vikten av att människor får tillgång till stöd och hjälp från den samhällsinstans som har rätt kunskap. Migrationsverkets boenden, inom ramen för det reformerade mottagningssystemet, kommer inte att ha samma möjligheter att skydda våldsutsatta kvinnor och barn som de skyddade boenden via socialtjänsten och kvinnojourer. Detta förtydligande kan underlätta bedömningen och förhoppningsvis skydda fler kvinnor och barn från att utsättas för ytterligare våld, och i värsta fall, att mördas av en tidigare eller nuvarande partner.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i 9.2.6 om ersättning till kommunerna för fler insatser enligt socialtjänstlagen och att det är betydande att ersättningen ska baseras på kommunens faktiska kostnader.

Gällande skyddat boende har ersättningsfrågan varit otydlig sedan 2017, vilket har lett till ojämlika förutsättningar för kvinnor och barn i behov av skyddat boende. Att Migrationsverket ska bekosta skyddat boende för dessa personer, snarare än kommunerna, kan vara avgörande i vissa fall. Detta är särskilt viktigt med de ändringar som har gjorts i mottagningslagen, där fler asylsökande ska bo i Migrationsverkets boenden på färre orter.

15. Konsekvensbeskrivning

15.3 Ekonomiska konsekvenser för staten

15.3.6 Länsstyrelserna

Om förslagen i "*En ny ordning för asylsökandes boende*" och "*Mottagandelagen*" går igenom, tillsammans med information från Migrationsverket om en successiv avveckling av asylplatser i Västerbotten under 2025 till följd av lågt mottagande, samt den kännedom som finns om Migrationsverkets framtida lokalisering av asylboenden, bedömer Länsstyrelsen att det, i så fall, *förutom de som är fördelade som massflyktingar och ej är folkbokförda inte kommer att finnas några asylsökande i länet förutom egenbosatta samt besökande i länet som beviljats att resa till länet*. Länsstyrelsen bedömer därför i nuläget att *resursallokering mellan län kan påverka länet negativt*. Vi bedömer att förslagen och den fortsatta utvecklingen kommer att påverka Länsstyrelsernas uppdrag; såväl med statsbidragen (TIA och §37a) som samordning av *Tidiga insatser för asylsökande* samt *§37 Bidrag för flyktingguider och familjekontakter* men även Länsstyrelsernas arbete i enlighet med *Förordning (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare*.

Om förslagen i "*En ny ordning för asylsökandes boende*" och "*Mottagandelagen*" går igenom, kommer de som bor i eget boende att befinna sig i en svår situation; inte få dagersättning och ha begränsade möjligheter att arbeta. Länsstyrelsen bedömer att detta kommer att öka utsattheten, särskilt för kvinnor.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till om asylboenden placeras i länet och att Länsstyrelsen fortsatt har ett uppdrag att arbeta med *alla* asylsökande för att motverka passivisering, främja framtida etablering samt säkerställa uppföljning utifrån mänskliga rättigheter, barnrätt och jämställdhet. För att nå ut med relevant information till egenbosatta, såsom om insatser eller annan stödverksamhet, krävs ett uppdrag till Migrationsverket att bistå med detta.

15.4 Övriga konsekvenser

15.4.2 Konsekvenser för jämställdheten

Utredningen beaktar boendemiljön och trygghet kopplat till jämställdhet, men skulle kunna göra en tydligare koppling till hur förslagen påverkar kvinnors och mäns förutsättningar för inflytande, ekonomi, hälsa, utbildning, arbete och våldsutsatthet. Förslagen kan ha olika effekter för olika grupper, vilket skulle kunna vara tydligare i utredningen. Kvinnor som är asylsökande kan befinna sig i en mer sårbar situation på grund av våld i nära relationer, vårdansvar eller bristande tillgång till arbetsmarknaden. Därför kan det vara särskilt viktigt att

vidta åtgärder för att stärka kvinnors egenmakt, såsom språkundervisning och yrkesvägledning. Män kan å andra sidan möta specifika utmaningar, exempelvis relaterade till förväntningar om att vara familjeförsörjare. Det är avgörande att följa upp och analysera könsuppdelad statistik för att kunna förstå och utvärdera effekterna av lagförslagen. En sådan uppföljning är viktig för att säkerställa att jämställdhetsaspekterna synliggörs, särskilt när det gäller könsfördelningen bland asylsökande och återvändande individer.

Som tidigare nämnt vore det också på sin plats att ta ett helhetsgrepp kring hur situationen kan komma att bli för egenbosatta kvinnor, i ljuset av föreslagna förändringar av AT UND och kriterier för dagersättning. Förslag på åtgärder som kan stärka arbetet med jämställdhet i utredningens förslag:

- Inför jämställdhetsanalyser i mottagningssystemet.
- Utbilda personal i mottagandet för att hantera frågor kopplade till könsbaserad diskriminering och våld.
- Skapa riktlinjer för hur jämställdhet ska integreras i förslagets implementering.

15.4.2 Konsekvenser för barn i familj och 15.4.3 konsekvenser för ensamkommande barn

Barn på flykt är särskilt utsatta och omfattas, till skillnad från vuxna asylsökande, av ett starkare skydd genom FN:s konvention om barnets rättigheter, som är svensk lag. Det innebär att alla barn inom Sveriges gränser ska få en rad rättigheter tillgodosedda, bland annat rätt till skälig levnadsstandard, sjukvård, utbildning, lek, vila och fritid, privatliv och tillgång till information. Utredningen föreslår stora förändringar i mottagandet av asylsökande, vilket kommer att få stora konsekvenser, särskilt för asylsökande barn. Att barn ska bo på ett asylboende är inte alltid det bästa alternativet, och en prövning av barnets bästa ska göras vid varje enskild placering. Dessutom har barn enligt barnkonventionen rätt till fler skydd än vuxna, och de ska inte behöva dela boende med främmande vuxna.

Sverige har återkommande fått kritik från FN när det gäller barn i asylsituationer. Det har bland annat handlat om följande rekommendationer:

- Säkerställ att principen om barnets bästa ligger till grund för och är vägledande i alla beslutsprocesser, särskilt i asylärenden som rör barn.
- Erbjud regelbunden utbildning till personal på Migrationsverket.
- Ta bort olämplighetsrekvisitet i utlänningslagen som begränsar barnets rätt att komma till tals.
- Höj dagersättningen för asylsökande och säkerställ att ersättningen inte minskar för familjer med fler än två barn.

- Ändra utlänningslagen så att barnspecifika former av förföljelse uttryckligen anges som grund för asyl, exempelvis risken att utsättas för tvångsarbete, barnäktenskap, människohandel, könsstympning eller rekrytering som barnsoldat.
- Skriv in i lagen att ensamkommande barn omgående ska tilldelas en god man som har särskild utbildning och fortbildning. Barnet ska ha regelbundna möten med den gode mannen, gärna tillsammans med tolk om det behövs.
- Påskynda asylprocessen och säkerställ att alla asylsökande barn är fullt utrustade med lämpliga kläder, hygienartiklar och nödvändigt skolmaterial.

Om förslagen genomförs anser Länsstyrelsen att skyldigheten att omfattas av närvarokontroll och anmälningsplikt bör gälla från 18 år och uppåt, inte från 16 år som utredningen föreslår. Närvarokontroll och anmälningsplikt för barn under 18 år går emot principen om särskilt skydd för barn.

Länsstyrelsen anser att utredningen är otydlig vad gäller vad som händer med ensamkommande barn som får avslag på sin asylansökan. Vi bedömer det som orimligt att ensamkommande barn ska bo på asylboende efter att ha fått avslag på sin asylansökan.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen bedömer att det finns många osäkerheter och antaganden baserade på pågående och kommande utredningar, vilket gör det svårt att analysera helheten och de konsekvenser de kan medföra. Vi vill betona vikten av att se över hur förslagen i utredningen påverkas av andra pågående utredningar och lagförslag inom området. Exempelvis kan *Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända* (Dir. 2024:22) och *Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd* (Dir. 2024:71) påverka delar av Mottagandelagen. Beslutsprocessen rörande, *En ny ordning för asylsökandes boende* (Prop. 2024/25:49), kommer också ha påverkan på förslagen i utredningen. Sammantaget gör dessa processer att det är svårt att överblicka de samlade konsekvenserna i betänkandet.

Länsstyrelsen lyfter viss kritik mot beslutsgången. Mottagandelagen bygger vidare på delbetänkandet *En ny ordning för asylsökandes boende*, som lett till proposition 2024/25:49. Regeringen avslår i denna proposition de förslag som framförs i delbetänkandet om att införa ytterligare villkor för tillträde till arbetsmarknaden. Det med anledning av att avsikten är att i stället skyndsamt införa ett annat villkor för tillträde till arbetsmarknaden, nämligen att undantaget från kravet på arbetstillstånd endast ska gälla om ett uppehållstillstånd inte har avgjorts inom sex månader, förutsatt att

förseningen inte kan tillskrivas sökanden. Detta förslag återfinns i Mottagandelagen, som detta yttrande avser. Länsstyrelsen är kritisk till att regeringen, innan yttranden på slutbetänkandet har inkommit, klargör sin avsikt att snabbt genomföra förslag som remissinstanser ännu inte har yttrat sig om.

Länsstyrelsen betonar vikten av att systematiskt analysera och följa upp konsekvenserna av de regeländringar som genomförs, både för asylboende och eget boende. Särskilt viktigt är att göra en översyn av reformen när det gäller asylsökande barn. Flera förändringar inom integrationsområdet är nyligen utredda eller under utredning, vilket gör det svårt att analysera helheten och kan få negativa konsekvenser för asylsökandes och nyanländas mänskliga rättigheter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Lars Lustig, med handläggare Lilian Sahlin som föredragande. I handläggningen har även andra medarbetare från enheten för social hållbarhet, Amanda Valstedt, Rebecka Marcusson och Lisa Harrysson, samt enhetschef Jenny Bergkvist, medverkat.